

Sygn. akt III AUa 1267/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak (spr.) SSA Jerzy Andrzejewski
Protokolant:	sekr.sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2016 r. w Gdańsku

sprawy Z. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Z. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 maja 2016 r., sygn. akt VIII U 593/16

oddala apelację.

SSA Grażyna Czyżak SSA Michał Bober SSA Jerzy Andrzejewski

Sygn. akt III AUa 1267/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 listopada 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu Z. G. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych, bowiem nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 2 lata, 11 miesięcy i 29 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił jako pracy w szczególnych warunkach okresu:

- od 1 listopada 1981 roku do dnia 30 kwietnia 1993 roku, ponieważ zeznania świadków nie są środkiem dowodowym przed organem rentowym;

- od 1 maja 1993 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku z tytułu zatrudnienia w Gospodarstwie (...) w K., ponieważ w świadectwie pracy nie określono charakteru wykonywanej pracy wg Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku oraz Zarządzenia Resortowego obowiązującego w zakładzie pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony Z. G. wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do dochodzonego przez niego świadczenia. W uzasadnieniu wskazał, że w spornych okresach, pomimo zajmowania różnych stanowisk pracy, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace operatora ciągników i maszyn rolniczych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, iż w związku z wniesionym odwołaniem oraz przedłożeniem dodatkowej dokumentacji wydał decyzję z dnia 10 lutego 2016 roku, w której uznał, że ubezpieczony udowodnił łącznie 8 lat, 11 miesięcy i 14 dni okresów pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie w dalszym ciągu nie uznał jako pracy w szczególnych warunkach okresu od 1 listopada 1981 roku do dnia 30 kwietnia 1993 roku, ponieważ ubezpieczony nie przedłożył za ten okres świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a jedynie zeznania świadków.

Wyrokiem z dnia 25 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Z. G. urodził się w dniu (...). Na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił 25 lat, 5 miesięcy i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 8 lat, 11 miesięcy i 14 dni okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach. Nie jest członkiem OFE.

W okresie od 1 listopada 1981 roku do dnia 30 kwietnia 1999 roku zatrudniony był w Gospodarstwie (...) w K. na stanowiskach: oborowy, rolnik – hodowca, rolnik – hodowca – operator ciągników i maszyn, mechanik maszyn oraz operator ciągników i maszyn rolniczych. Gospodarstwo to miało powierzchnię ok. 348 hektarów i zatrudniało około 5 traktorzystów. W tym czasie w okresie od 1 listopada 1981 roku do dnia 30 kwietnia 1993 roku wykonywał głównie prace polegające na kierowaniu traktorem rolniczym. Jednakże w razie choroby któregośkolwiek pracownika zastępował go i wtedy zamiast jeździć traktorem wykonywał czynności przy opiece nad zwierzętami, które znajdowały się na terenie gospodarstwa.

W dniu 7 października 2015 roku złożył wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 30 listopada 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Stan faktyczny Sąd I instancji ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach sprawy, w tym w aktach ubezpieczeniowych i aktach osobowych ubezpieczonego, których wiarygodność nie była kwestionowana w trakcie postępowania przez żadną ze stron, zatem również Sąd uznał je za miarodajne dla dokonania ustaleń. Sąd dał wiarę również wiarę zeznaniom świadków M. D. i J. S. jako spójnym, logicznym i wzajemnie się uzupełniającym oraz jako znajdującym potwierdzenie w zebranych w sprawie dokumentach, w tym z akt osobowych ubezpieczonego. Oceniając zaś dowód z przesłuchania ubezpieczonego jako strony Sąd dał mu wiarę jedynie w części, w jakiej znalazły one odzwierciedlenie w ustalonym przez Sąd stanie faktycznym. Sąd nie dał mu bowiem wiary, aby ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako kierowca ciągnika rolniczego. W tej części dowód ten jest sprzeczny nie tylko z zeznaniami przesłuchanych w toku rozprawy świadków M. D. i J. S., którzy zeznali, że w razie choroby jakiegoś pracownika ubezpieczony go zastępował, ale dowód w tym zakresie jest również sprzeczny wewnętrznie, ponieważ słowa przesłuchanych świadków o zastępowaniu innych pracowników potwierdził również sam ubezpieczony. W pozostałym zaś zakresie Sąd uznał dowód ten jako spójny, logiczny i znajdujący potwierdzenie w zebranych w sprawie dokumentach.

Sąd Okręgowy zważył, iż przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest prawo ubezpieczonego do emerytury określonej w przepisie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet, okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet, nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Ubezpieczony swoje prawo do emerytury w obniżonym do 60 lat wieku emerytalnym wiąże z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych, a zatem stosownie do art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej wymaganym jest, aby wykazał on na dzień 1 stycznia 1999 roku 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.), t.j. pracy wymienionej w wykazie A tegoż rozporządzenia.

Sąd I instancji wskazał, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Bezspornym jest, iż ubezpieczony ukończył 60 rok życia, legitymuje się wymaganym 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, oraz że nie jest członkiem OFE. Kwestią sporną było zaś spełnienie przez niego przesłanki legitymowania się 15 – letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach przebyłym do dnia 1 stycznia 1999 roku. Ubezpieczony domagał się uznania jako okresu pracy w szczególnych warunkach okresu od 1 listopada 1981 roku do dnia 30 kwietnia 1993 roku z tytułu zatrudnienia w Gospodarstwie (...) w K..

Sąd Okręgowy zatem uznał za zasadne ustalić charakter pracy ubezpieczonego w spornym okresie. Prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem stanowiska pracy określonego w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy oraz mając na uwadze przedłożony przez ubezpieczonego materiał dowodowy, Sąd I instancji wskazał, iż ubezpieczony nie wykazał, aby legitymował się wymaganym 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Z dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonego wynika, iż dopiero od dnia 1 sierpnia 1990 roku powierzono mu stanowisko „rolnik hodowca – operator ciągników i maszyn”. Do tego dnia zajmował stanowisko oborowego oraz rolnika hodowcy. Brak jest w teź dokumentacji jakiegokolwiek wzmianki o kierowaniu przez niego ciągnikiem rolniczym. Tym bardziej brak jest dokumentacji wskazującej na fakt wykonywania takiej pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Powyższego nie potwierdzili również przesłuchani w toku postępowania świadkowie. W spornym okresie ubezpieczony nie wykonywał pracy polegającej na kierowaniu ciągnikiem rolniczym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Brak jest bowiem cechy stałości w tym co robił. Świadczyli zgodnie zeznani, iż ubezpieczony zastępował pracowników, którzy byli w pracy nieobecni z powodu choroby. W takiej sytuacji zajmował się opieką nad zwierzętami i nie kierował traktorem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Okoliczność ta została zaś potwierdzona

przez ubezpieczonego. Jednocześnie zebrany materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie w jakim okresie czasu ubezpieczony zastępował innych pracowników a w jakim wykonywał jedynie swoje obowiązki. Brak jest bowiem jakiegokolwiek dokumentacji, która pozwoliłaby na ustalenie tej okoliczności. Dlatego też nie sposób uznać, aby przez cały sporny okres ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, jak również brak jest możliwości ustalenia, w jakich okresach w ramach spornego okresu, taką pracę wykonywał.

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji uznał, iż ubezpieczony nie wykazał wymaganych przepisem 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a zatem nie spełnia on warunków do przyznania mu emerytury.

Wobec powyższego, na mocy przepisów przywołanych wyżej i w oparciu o art. 477¹⁴ §1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony, zaskarżając go w całości i zarzucając:

I. Naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. mające istotny wpływ na wynik sprawy poprzez:

1. Brak wszechstronnego rozważenia przez Sąd meriti materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części w postaci zeznań świadków M. D. i J. S. w zakresie w jakim wynikało z nich, że Ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez okres 15 lat wskazany w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, a dodatkowe prace związane z zastępowaniem innych pracowników wykonywał wyłącznie w nadgodzinach:

2. Wyprowadzenie z materiału dowodowego w postaci zeznań świadków M. D. i J. S. wniosków z nich nie wynikających tj. przyjęcia przez Sąd I instancji, że Ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w związku z czym nie wykazał się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników;

3. Niezasadną odmowę wiary zeznaniom Ubezpieczonego w zakresie, w jakim twierdził, iż wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez okres 15 lat wskazany w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy natomiast dodatkowe prace związane z zastępowaniem innych pracowników wykonywał wyłącznie w nadgodzinach, w sytuacji gdy zeznania te ściśle korespondowały z treścią zeznań świadków oraz przedstawionymi dokumentami:

II. Naruszenie prawa materialnego w postaci art. 184 w zw. z art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 2 i 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż Ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na jego stanowisku pracy, w związku z czym nie wykazał 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury określonej w przepisie art. 184 ustawy emerytalnej.

Z uwagi na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz zasądzenie należnych Ubezpieczonemu od organu rentowego kosztów postępowania przed Sądem I instancji według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz Ubezpieczonego zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżący umotywowował podniesione zarzuty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszej sprawy było przyznanie wnioskodawcy Z. G. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie ustalonych faktów. W konsekwencji Sąd odwoławczy, oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Podstawą prawną żądania emerytury w wieku niższym niż wymagany dla mężczyzn wiek jest w przypadku wnioskodawcy przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2016 r., poz. 887, j.t., dalej: ustawa emerytalna), zgodnie z którym ubezpieczonym (mężczyznom) urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej, jeżeli w dniu wejścia tej ustawy w życie, tj. w dniu 1 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy emerytalnej (co najmniej 25-letni).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego (art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej).

Przepis art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej dotyczy zatem wyłącznie tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. 1 stycznia 1999 r. już legitymowali się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym, w tym wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, lecz nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku emerytalnego.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 cyt. ustawy, dla celów ustalenia uprawnień do emerytury w wieku obniżonym z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których uprawnionym osobom przysługuje prawo do emerytury w wieku obniżonym, ustala się natomiast – jak stanowi ust. 4 art. 32 cyt. ustawy - na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej: rozporządzenie).

Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki, tj. osiągnięcie wieku emerytalnego (kobieta – 55 lat, mężczyzna – 60 lat) i okres zatrudnienia (kobieta – 20, mężczyzna – 25 lat), w tym 15 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze. Przesłanki te należy spełnić kumulatywnie. Nie spełnienie jednego ze wskazanych warunków czyni niemożliwym przyznanie emerytury w wieku obniżonym.

W niniejszej sprawie sporną była jedynie przesłanka 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył mu bowiem jedynie 8 lat, 11 miesięcy i 14 dni. Ubezpieczony wnosił natomiast o doliczenie mu

do tego stażu okresu zatrudnienia od 1 listopada 1981 roku do dnia 30 kwietnia 1993 roku z tytułu zatrudnienia w Gospodarstwie (...) w K., wskazując, iż stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę na stanowisku traktorzysty.

W wykazie A rozporządzenia w dziale VIII pod poz. 3 wskazane zostały prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji po przeprowadzeniu postępowaniu dowodowego trafnie uznał, iż ubezpieczony w spornym okresie nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wymienionej wyżej pracy w warunkach szczególnych.

W tym miejscu wskazać należy, iż w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury oraz wysokość tego świadczenia, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Jednocześnie jednak nie ulega wątpliwości, iż muszą to być dowody wiarygodne, nie budzące wątpliwości, spójne i precyzyjne. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie o prawo do emerytury w wieku obniżonym z uwagi na pracę w szczególnych warunkach musi prowadzić do pewnego ustalenia, że ubezpieczony wykonywał w okresie objętym sporem pracę w warunkach szczególnych, zgodnie z definicją art. 32 ustawy emerytalnej w związku z § 1-4 rozporządzenia. Powyższy pogląd znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 7 maja 1985 roku (sygn. akt III UZP 5/85, Lex nr 14635) stwierdził, iż dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika (umowy o pracę, świadectwa pracy, angaży, innych dokumentów). Sąd odwoławczy podziela również pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 17 stycznia 2012 r. (sygn. akt III AUa 1482/11, LEX nr 1110006), zgodnie z którym przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane przede wszystkim dokumenty z przebiegu zatrudnienia - świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności, dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Nie jest natomiast dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji, gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne.

Taka właśnie sytuacja ma miejsce w realiach niniejszej sprawy. Tak jak podnosił wnioskodawca w apelacji, z zeznań świadków M. D. i J. S., jak również z zeznań samego ubezpieczonego, można by wysnuć wniosek, iż podstawowym zajęciem ubezpieczonego było prowadzenie ciągnika, a jedynie okazjonalnie zastępował on innych pracowników, wykonując wówczas inne czynności. Zeznania świadków oraz wyjaśnienia ubezpieczonego co do rzekomego wykonywania przez niego przez cały sporny okres zatrudnienia pracy wyłącznie na stanowisku traktorzysty stoją jednak w ewidentnej sprzeczności z dokumentacją zawartą w jego aktach osobowych.

Przede wszystkim zauważyć należy, iż wystawione wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych obejmuje dopiero okres od 1 maja 1993 r. Skoro pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy w warunkach szczególnych, brak jest logicznego uzasadnienia dla faktu, iż w świadectwie tym skrócił okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Okoliczność, iż dopiero od dnia 1 maja 1993 r. wnioskodawca wykonywał pracę na stanowisku traktorzysty potwierdza również znajdujące się w aktach osobowych wypowiedzenie z dnia 29 stycznia 1993 r., w którym pracodawca wypowiada Z. G. umowę o pracę w części dotyczącej rolnik – hodowca, wskazując, że od dnia 1 maja 1993 r. będzie on mechanikiem maszyn, operatorem ciągników i maszyn rolniczych.

Także inne dokumenty wskazują, iż wnioskodawca przed dniem 1 maja 1993 r. na pewno nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty. W umowie o pracę z dnia 30 kwietnia 1990 r. powierzono wnioskodawcy obowiązki rolnika – hodowcy. W zaświadczeniach z dnia 31 stycznia 1985 r. i 21 kwietnia 1983 r. wskazano, iż ubezpieczony jest zatrudniony na stanowisku oborowego. W piśmie z dnia 20 października 1981 r. dyrektor Gospodarstwa Rolniczego zwrócił się do Spółdzielni Kółek Rolniczych o wyrażenie zgody na przeniesienie

wnioskodawcy do pracy w hodowli. W podaniu z dnia 15 sierpnia 1981 r. ubezpieczony zwrócił się zaś do Dyrekcji Gospodarstwa (...) w K. o przyjęcie go do pracy jako pracownika produkcyjnego.

W ocenie Sądu II instancji wszystkie wymienione wyżej dokumenty świadczą jednoznacznie o tym, że ubezpieczony w spornym okresie pracował przede wszystkim na stanowisku oborowego. Możliwe jest wprawdzie, że jeszcze przed dniem 1 maja 1993 r. wnioskodawca mógł wykonywać obowiązki traktorzysty, ale na pewno nie stale i nie w pełnym wymiarze czasu pracy.

Podkreślić należy, że akta osobowe wnioskodawcy stanowią rzetelny i wiarygodny materiał dowodowy. Akta te prowadzone były z należytą starannością, o czym świadczy kompletność zachowanych dokumentów, jak i spójność zawartych w nich treści. W ocenie Sądu Apelacyjnego, stanowią one zatem bardziej rzetelny materiał dowodowy niż relacje z osobowych źródeł w postaci zeznań świadków i wnioskodawcy.

Reasumując, Sąd II instancji uznał, iż materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie nie daje podstaw do uznania, iż ubezpieczony w okresie od 1 listopada 1981 roku do 30 kwietnia 1993 roku wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych, o jakiej mowa w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale VIII pod poz. 3. Tym samym więc nie spełnił przesłanki co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Uznając zatem rozstrzygnięcie Sądu I instancji za prawidłowe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację wnioskodawcy.

SSA Grażyna Czyżak SSA Michał Bober SSA Jerzy Andrzejewski